

Bolalarga nisbatan zo‘ravonlikni oldin olish.

**Guliston Davlat Pedagogika Instituti Pedagogika yo‘nalishi 8-23 guruh
talabasi**

Xushbaxtova Diyora Abdusamad qizi.

Bekbolayev Javlonbek Jumanazar o‘g‘li

Guliston Davlat Pedagogika Instituti o‘qituvchisi

ANNOTATSIYA. Bolalarga nisbatan zo‘ravonlik ota-ona yoki tarbiyachining bolaga zarar yetkazishiga olib keladigan har qanday xatti-harakat yoki harakatsizlikni o‘z ichiga olishi mumkin va bu holat odatda bolaning uyida yoki bola vaqt o‘tkazadigan maktablar yoki jamoat joylarida sodir bo‘ladi. Bolalarga nisbatan zo‘ravonlik va bolalarga nisbatan shafqatsiz munosabatda bo‘lish bu jinoiy javobgarlik hisoblanadi. Bu maqola zo‘ravonliklarni oldini olish bo‘yicha ko‘rilayotgan chora-tadbirlar haqida.

Kalit so‘zlar: zo‘ravonlik, ruhiy zo‘ravonlik, jismoniy zo‘ravonlik, jinsiy zo‘ravonlik, e‘tiborsizlik, statistika, oiladagi zo‘ravonlik, shafqatsiz munosabatda maktablardagi zo‘ravonlik

Kirish: Bizni xalqimiz azaldan bolajon va bolalarni sevuvchi xalq xisoblanadi. Bolalarga nisbatan zo‘ravonlik yoki shafqatsizlik bu bola yoki bolalar guruhiga ota-ona yoki tarbiyachi tomonidan jismoniy, jinsiy va yoki ruhiy zo‘ravonlik qilinishi yoki umuman beparvolikdir. Turli yurisdiksiyalar shartli hisobot berish, turli hollarda bolalarni o‘z oilalaridan ajratish yoki jinoiy ayblov e‘lon qilish uchun bolalarga nisbatan zo‘ravonlik tushunchasining turli ta‘riflariga nisbatan o‘z pozitsiyalarini ishlab chiqishgan.

Adabiyotlar tahlili va metodologiyasi: 27 fevral kuni “Bolalarni zo‘ravonlikning barcha shakllaridan himoya qilish to‘g‘risida”gi qonun loyihasi Oliy Majlis Qonunchilik palatasi tomonidan birinchi o‘qishda qabul qilindi.

Qonun loyihasida jabrlanuvchilarni himoya orderi berish va ta‘lim muassasalarida bolalarga nisbatan zo‘ravonlik holatlarini taqiqlash ko‘zda tutilgan. Qolaversa, qonun bilan bolalarni zo‘ravonlikdan himoya qilish faoliyatini bevosita amalga oshiruvchi davlat organlari va tashkilotlar, ularning vakolatlari aniq belgilab berilmoqda.

Asosiy qism: XIX asrning oxirlarida ish beruvchilar va o‘qituvchilar tomonidan bolalarga nisbatan shafqatsiz munosabatda bo‘linishi odatiy va keng

tarqalgan hol bo'lib, ko'plab mamlakatlarda jismoniy jazo qo'llash tartibi tabiiydek qabul qilinardi. Ammo XIX asrning birinchi yarmida filitsid holatlarini (ota-onalar tomonidan bolalarning o'ldirilishi) o'rganuvchi patologanatomlar otalik g'azabi, takroriy jismoniy zo'ravonlik, ochlik va jinsiy zo'ravonlik natijasida sodir bo'lgan o'lim holatlari haqida xabar berishdi. 8 yoshida bobosi va buvisi tomonidan qaytarib berilgan va 9 yil davomida ota-onasi tomonidan qiynoqqa solingan, har kuni qamchilangan, bosh barmoqlariga osib qo'yilgan, mixlangan taxta bilan kaltaklangan va issiq cho'g' bilan kuydirilgan Adeline Defirt ismli qiz bo'lgan. Ma'lumotlarga ko'ra, uning yaralari nitrat kislota bilan yuvilib, tayoq bilan defloratsiya qilingan. Kamissiya bolalar himoyaga olingan uyga tashrif buyuradi va ularning bu yerga kelgandan keyingi holatlarini kuzatadi; himoyaga olinganda bolalarning yuzlaridagi qayg'u va qo'rquv yo'qolgan edi. U shunday deydi: "Biz har kuni deyarli soatlab vahshiyliklarga, tasavvur qilib bo'lmaydigan qiynoqlarga va og'ir ko'rguliklarga duchor bo'lgan bu bechora himoyasiz bolalarning hali go'dakligini hisobga olsak, ularning hayoti bir umrlik shahidlikdir - va biz ularning azoblovchilari aynan ularga hayot bergan onalari ekanliga duch kelganimizda biz axloqchining qalbi yoki adolat vijdonini bezovta qiladigan eng dahshatli muammolardan biriga duch kelamiz" deyishgan.

Natija: Bolalarga nisbatan zo'ravonlik holatlarini o'rganish akademik intizom sifatida 1970-yillarning boshlarida Qo'shma Shtatlarda paydo bo'lgan bolalar huquqlari himoyachilari soni va bolalarni himoya qilishga qiziqish ko'rsatkichlari ortib borayotgan. Bolalarga nisbatan zo'ravonlik va ularga nisbatan loqaydlik holatlarini o'rganishning yana bir sababi bolalarning o'zlari shafqatsizlikni qanday qabul qilishlari va kattalarning ularga bo'lgan munosabatiga ahamiyat berishlari borasidagi izlanishlar edi, toki jamiyatda bolalarning kattalardan "bir pog'ona pastda turish"lari haqida qrashlar mavjud ekan, zo'ravonlik holatlari yuz berish bermasligidan qat'iy nazar barcha bolalar azoblanadi.

Xulosa: Bolalarga nisbatan shafqatsiz munosabat tushunchasining ta'riflari jamiyatning ushbu muammo bilan shug'ullanuvchi sohalari, masalan, bolalarni himoya qilish agentliklari, yuridik va tibbiy jamoalar, sog'liqni saqlash xodimlari, tadqiqotchilar, amaliyotchilar va bolalar himoyachilari o'rtasida bir-biridan farq qilishi mumkin. Bunday holatlarda bu muommolarni oldini olish asosiy o'rin hisoblanadi.

Foydalangan adabiyotlar:

1Kamolova, A., & Ergasheva,. (2022). Yosh avlodni tarbiyalashda xalq pedagogikasini manbalarining o'rganishning o'rganishning ilmiy-nazariy asoslari. .

2. Kamolova, A. O. Q., & Husaynova, S. I. (2023). O'smirlar o'rtasida axloqsizlikni oldini olishda pedagogik faoliyatning o'ziga xos xususiyatlari..

3. Nishonova M.Ya., & Kamolova A.O. (2021). O'SMIRLARGA HUQUQIY BILIM BERISHDA KEYS STADI TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH.